

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна

*кандидат юридичних наук, в.о. завідувача наукового відділу правового
забезпечення інноваційної діяльності НДІ НЗІР НАПрН України*

ORCID 0000-0002-8802-1441

**ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА БЕЗПЕКА
ЯК ОСНОВНА ІЗ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ:
КЛЮЧОВІ СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

В тезах розглянуті окремі аспекти забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки. Проаналізовані норми чинного законодавства, які регламентують питання розвитку та підвищення економічної безпеки. Визначені ключові стратегічні орієнтири забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки в сучасних умовах.

Ключові слова: економічна безпека, інвестиційно-інноваційна безпека, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток.

Podrez-Riapolova Iryna

*Ph.D, Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework
for the Innovate Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine*

**INVESTMENT AND INNOVATION SECURITY
AS THE MAIN COMPONENTS OF ECONOMIC SECURITY:
KEY STRATEGIC SECURITY GUIDELINES**

The theses consider certain aspects of investment and innovation security. The norms of the current legislation, which regulate issues of development and improvement of economic security, are analyzed. The key strategic guidelines for ensuring investment and innovation security in modern conditions are defined.

Keywords: economic security, investment and innovation security, innovative activity, innovative development.

У сучасних умовах надзвичайно актуальним постає питання щодо підвищення рівня економічної безпеки України та, відповідно, її основних складових. Інноваційний розвиток економіки збільшує можливість виживання

економічної системи, її стійкість, адаптивність до зовнішніх та внутрішніх загроз, тому, важливим завданням інноваційного розвитку є нарощування здатності підтримувати високий рівень економічної безпеки [1].

Згідно із п. 5 Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277 [2], економічна безпека визначається як стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання. Складовими економічної безпеки регламентовані: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпеки, що одночасно ідентифіковані як середньозважені субіндекси інтегрального індексу економічної безпеки. Відповідно до положень зазначених методичних рекомендацій, інвестиційно-інноваційна безпека визначена як стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості. Втім, вказане визначення потребує вдосконалення та подальшої регламентації на рівні закону із врахуванням та відображенням основних складових інноваційної безпеки.

Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року, що затверджена Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021 [3] встановлює, що основними викликами та загрозами у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки є: відсутність сприятливих умов для залучення інвестицій та реінвестування, а також недостатнє інституційне забезпечення цих процесів; відсутність механізму оцінки (скринінгу) прямих іноземних інвестицій, які залучаються в об'єкти, що мають стратегічне значення для національної безпеки

України; недосконалість регіональної і цілеспрямованої іміджевої інвестиційної політики, відсутність науково обґрунтованого моніторингу інвестиційного потенціалу України та її регіонів; слабо розвинена інноваційна інфраструктура в цілому, і зокрема для ведення бізнесу та впровадження інновацій суб'єктами малого і середнього підприємництва; відсутність сприятливих умов для створення та розвитку технологічних компаній та інноваційних підприємств, стартапів; незадовільний стан об'єктів дослідницької інфраструктури; недостатній обсяг фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності; недостатній для забезпечення інтенсивного розвитку економіки у довгостроковому періоді обсяг фінансування основного капіталу; відсутність дієвих економічних стимулів, сприятливих умов для інноваційного оновлення виробництва, низький попит на інноваційну продукцію на внутрішньому ринку; недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності; протиправні спрямування до вітчизняних технологічних розробок та інновацій з боку іноземних суб'єктів і ризики їх несанкціонованого витоку за кордон; низький захист прав власності; корупція.

Крім того, згідно із п. 24.1 зазначеної Стратегії регламентовані наступні завдання у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки: 1) розвиток інституційної системи супроводження інвесторів, у тому числі інформаційно-консультаційного забезпечення інвестування, здійснення її належного ресурсного забезпечення; 2) впровадження системи оцінки впливу іноземних інвестицій на національну безпеку, запобігання концентрації іноземного капіталу у сферах, що мають стратегічне значення для національної безпеки України; 3) розроблення механізму і реалізація державного супроводження впровадження розроблених в Україні новітніх технологій у галузях, що мають стратегічне значення для національної безпеки держави та її критичної інфраструктури; 4) створення умов для малих та середніх підприємств для інвестування в науково-дослідну діяльність шляхом реалізації заходів з розвитку співпраці науково-дослідного та реального секторів; 5) забезпечення комплексної перевірки походження іноземних інвестицій у стратегічні об'єкти

державного значення та інші об'єкти критичної інфраструктури;

б) забезпечення належного рівня захисту прав інтелектуальної власності;

7) активізація заходів зі своєчасного виявлення та припинення протиправних спрямувань до вітчизняних технологічних розробок та інновацій з боку іноземних суб'єктів та недопущення їх несанкціонованого витоку за кордон;

8) удосконалення правового захисту прав власності; 9) запровадження економічних стимулів та механізму підтримки вітчизняних підприємств у разі впровадження ними новітніх технологій; 10) створення сприятливих умов для генерування і комерціалізації завершених наукових розробок та для виробництва інноваційної продукції, надання інноваційних послуг та впровадження інноваційних технологій; 11) запровадження дієвих економічних механізмів стимулювання суб'єктів інноваційної діяльності до впровадження новітніх технологій, виробництва (надання) нових або вдосконалених конкурентоспроможних видів продукції (послуг) на різних етапах цієї діяльності; 12) впровадження моделі «відкритих інновацій»; 13) забезпечення інклюзивності та реалізації нової системи оцінювання суб'єктів науково-технічної та освітньої діяльності на основі визначення рівня якості нових наукових і технічних знань, науково-технічної інформації, освітніх послуг, а також значного підвищення суспільного статусу науки й освіти в Україні; 14) забезпечення міжнародної співпраці у сфері інноваційної та науково-технічної діяльності, сприяння участі вчених, науковців, малих та середніх підприємств у Рамковій програмі Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та інтеграція України до європейського дослідницького та інноваційного простору; 15) впровадження інструментів державної регіональної політики, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості регіонів. Всі перелічені завдання мають важливе значення щодо забезпечення належного рівню інноваційного та структурно-інвестиційного розвитку національної економіки та повинні мати належні механізми реалізації.

Отже, враховуючи сучасні виклики та існуючі економічні диспропорції, в тому числі щодо рівню розвитку регіонів в умовах воєнного стану, приділяючи

особливу увагу питанням наближення України до членства в ЄС та необхідності прискорення відповідних євроінтеграційних процесів, ключовими стратегічними орієнтирами забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки доцільно визначити: впровадження ефективних механізмів інфраструктурного забезпечення інвестування та системи моніторингу впливу іноземних інвестицій на національну безпеку; вдосконалення чинної нормативно-правової бази щодо стимулювання суб'єктів інноваційної діяльності та створення сприятливих умов для комерціалізації результатів наукової діяльності; модернізація державної регіональної політики; стимулювання тісної міжнародної співпраці у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності; забезпечення розвитку мережевої взаємодії бізнесу, науки і освіти.

Перспективами подальших наукових досліджень є питання вдосконалення правового забезпечення реалізації державної регіональної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Неустроєв Ю. Г. Роль інновацій у забезпеченні економічної безпеки. *Агросвіт*. 2021. №7–8. С. 103–108. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7-8_2021/16.pdf.
2. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.
3. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року: затв. Указом Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021/conv#Text>.

REFERENCES

1. Neustroiev, Yu. H. (2021). The role of innovations in ensuring economic security. *Ahrosvit*, 7–8, 103–108. Retrieved from: http://www.agrosvit.info/pdf/7-8_2021/16.pdf [in Ukrainian].

2. Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine on Methodical Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine, No. 1277 (2013, October 29). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> [in Ukrainian].

3. Decree of the President of Ukraine on Strategy of Economic Security of Ukraine for the Period until to 2025, No. 347/2021 (2021, August 11). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021/conv#Text> [in Ukrainian].